

Dogma és utópia.

A dogma csak akkor jelent „falat” ha te, egy mindent megszüntető, lehengető vagy és benned sérüléseket okoz, ha határhoz értél. Olyan vagy, mint bogár, nekirepülsz a falnak, olyan vagy mint kutya, nem érzed láncod hosszát, olyan vagy mint szerelmes, hazudsz, hogy a csillagokat is lehozod az égből, a kedvesnek. Pedig a helyzet, józanabb és emiatt egyszerűbb is, a dogma az a fal, melyet mások, náladnál okosabbak vontak /előtted, előled,/ a misztérium köré, melyet szakralitásnak neveztek, ők, számodra, hogy oda ne menj be. Mert nincs ott semmi /olyan/ ami a te alkatodnak elképzeléseidnek megfelelő lenne, csupa olyan dolgokat találsz, melyek nem nekedvalóak. Éspedig mindaddig nem, amíg valami meg nem érint, s ettől az érintéstől, már kapu nyílik neked is a dogma felé. Innen már nem ütközöl, hiszen belül vagy, túl a falon”, /az értelem határán belül/ amit értesz, és ez az értelem az, mely kezdeti indulatodat megzabolázza. Mert a dogma = transzcendencia

Három fázisa az emberi megismerésnek, prae logikus, logikus, és poszt logikus.

Prae logikus, a *puha kultúra*.

A proletáriátus városokban él. Egyik utcasaroktól a másikig keresi a munkát, mely lételeme. Túlhajszolt orvosok szaladgálnak utánuk, és biztosítják megfelelő ellátásukat, a hippokratészi eskü szerint. Szervezők, a városok zajától távol szervezik a még nagyobb együttlétet, erdők védett magányaiban, óceánjárókon vagy csak általuk lakott szigeteken. A kultúra „*puha*” gyűjtőfogalma mindannak, mely a hatalmasoktól vezérelve vonzza, csábítja, leköti a diszciplínákban bennrekedteket, a szakmák zárása ugyanis olyan bilincseket képez, melyekből nincs visszaút. A proletár szakmákban él, képessége behatárolt, valamit tud, s annak megfelelően szervezett. Orvostól a parasztig egyetemi tanártól a szórakoztató iparosig.

Valamikor a városfal védettsége ennek a kultúrának a védettségét is jelentette, kiváltságot a belül lakónak a kívülmaradottal szemben. Ha ez a fal, mely valóságos a belső bilincsel mely a szakmába zártság biztosítja a kultúra uralmát, s mindeközben, s pont emiatt egyesek ettől való függetlenedését. Mintegy kozmoszból, vagy a világóceánnak a melegebb részén hajózó cirkálóból, vagy lakosztálya hűvöséből néha felpislantó lény figyelni melen, undorral vegyes közönnyel, amint a magát embernek meghatározó lény rohan a pénzadagjaiért, s az általa szerzett boldogság, a fogyasztás mámorító boldogságában ölt testet. Politikusok felvezetése alatt, a létezés minden célját ebben meghatározva tolong, hogy szokott adagját megszerezze, táplálékban, gyógyszerben, szexuális kielégülésben, és viszonylagos hatalmát, melyet a bűvös szóval fogalmaz meg; szabadság.

A monizmus csupán abban a relációban tétélezhető „igaznak” amennyiben az egyetlen létezőre utal. Egyébként, és mostanában a gyakori kozmosz elméletek sugallnak ilyent, több kozmoszban létezhetnek másságok is, melyek nem feltétlen az egyetlen okai. Sőt éppannyira okai a saját egyetlenüknek, amint a másik az. Így, a számos világ lehetősége azt is feltételezi, hogy számos egyetlen létezhet, azaz az egyetlenről, mint a számegegyenes középpontjának képzelt, mindez idáig egyetlen létezésnek gondolt rendszer sem egyetlen.

A kozmoszban az, hogy nem jönnek vissza jelzések /innen indított jelzések/ nemcsak azt jelenti, hogy az én életem véges ahhoz, hogy visszatérő jelzéseket kapjak, de sietek még az én életemben a rendszert felállítani. Vagyis csak az én életemre szorítókozó megállapításaim lehetnek, melyek ugyan kiterjedhetnek visszafelé, a keletkezés irányába, de tőlem elfele, azaz előre nem. Hanem a kozmoszról szerzett tapasztalat a múltból szerzett tapasztalat, mert a jövő tudása, mint tudattartam van benned, és nem, mint tapasztalat. Csupán visszajelzés szerű, a múltat jövőnek is gondolni, azaz a kozmosz történéseit ezzel állandónak venni. Amint egy szűkebb idő tapasztalata, hogy a télre mindig tavasz jön, s így van ez ősidők óta. A mondat első fele nem tétélezi fel a második rész igazságát, minden feltétel mellett. Csupán olyan szakaszt, melyben e feltétel igaz. Vagyis úgy az éghajlati, amint biológiai tényezők együttállásának következményeként alakult véleményyt. Mely ma már leginkább konyhai használatra jó csak.

A dogma ott zár, és akkor, amikor nincsen szükség, a dogmán kívüli, /előtti/ dolgokra. Az, mintegy kapu, a mögötte valótól elszigetel, és figyelmedet az előtted lévőre irányítja. Ismeretelméletileg, a dogmán túli megismerése, nem indokolt. Csupán egy más szempontból, a hatalom szempontjából nézve, értelmezhető a dogma, mint elzárás, s csupán azok számára létezik, mint fal, akik elérkeznek alá, elé. Azt is lehet mondani a hatalom /jóindulatú/ zárása előtted, ne fessezess olyan ajtót, mely nem vezet sehová. Csak nyitott kapukon zörgess! * Másoknak ugyanis nem mond semmit, nem tilt, hiszen nem értek még oda. Csupán a híre létezik, mintegy távoli városnak, hogy azon városfal és ott városkapu van. Mely nem feltétlen van nyitva. Ahhoz azonban el kell érkezni, csupán akkor létezik, a fal és a kapu számára. Egyébként mindez csak hír. Épp ezért az ismeretelméletben is, a dogma, mint akadály, a nem értő számára van, de az előbb említett ok miatt. Aki hajlamos, úgy érteni, ha ott fal van és azon kapu, az nyilván be van zárva, /előtte/, s nem is érdemes oda menni. Csak nyitott kapukat érdemes döngölni. Ez a szemlélet a huszadik század alapszemlélete volt, s ma sem szűnt meg. Ez a szemlélet az elostobásodott réteg elve, aki a materializmusból sem vette ki részét igazán, mert akkor a fal alá került volna. Megértette volna, hogy dogma a materializmusban is van, mindaddig, amíg /egy állítás/ illetékessége meg nem dől? ** A dogma hittétel, s jellege a magismerést segíti, mintegy sarkkő, sarkalatos tétel, melytől indulni lehet. *Dogma* a kereszténységben az első zsinati kanonizálás, a „hiszekegy”. Ha nem az lenne, nem volna indulási alap.

Ma dogma, a materializmus tanrendszere. Mely éppen eresztekeiben recseg, de köznapi használatra megfelel valamely szinten. Hiszen a materializmus alaptétele, az önmagából keletkezés elmélete, éppúgy nem bizonyítható, saját rendszerén belül, amint a kereszténység hitelve. Dogma kell, mely a tudományos gondolkodásnak éppúgy sarokpontja, amint a hitbélinek.

Ám dogma a fokozatos fejlődés elve, az evolucionizmus is. Voltaképpen a keletkeztetés, akár önmagából akár máshonnan feltételezi a dogmát, mely a rendszer első oka, ősoka. Ezen belül a történet, akár biblikus, akár tudományos mégoly meseszerű. Hiszen a mese nem az, mely nem történhetett volna meg, hanem az, mely időben távoli, a mesének ugyanis nincs jelenideje, a mese „hol volt, hol nemvolt” történet. A mese és a történelem szinte ugyanaz. A történelem, mely régmúltal semmivel nem valóságosabb, mint a mese. A valóság ugyanis közvetlen tapasztalatok rendszere, minden más, a belé rejtőzött, másoktól hallott, /tanult/ ismeret, rendszer, „tudomány” vagy legalábbis úgy mondják. *A dogma fátyol, Izisz fátyla. A dogma az istenség természete. A dogma a te határod.*

Lassan egyértelmű lesz, hogy minden valóságos. Mert nincsen semmi, a tudaton innen, mely nem tudat, s azon túl, mely nem hit. Egészen addig, amíg az is tudat nem lesz. A tudat és a hit váltakozása alakítja, az egót, a tudatossá váló elemek a megismerésben bujkálnak. Míg ki nem kristályosodnak.

Ez lenne valójában a logikus korszak.

- Lásd; Balázs Béla Kékszakállújában, mennyire követelődő Judit, a „hetedik ajtónál”.
- Ugyanis önmaga számára. Más hiába dönti meg a dogmát, az számára még létezik. Így lehet manapság is a szocializmus utolsó bástyája az egészségügy, melybe mint az egyenlő-egyenrangú embereknek járó egyforma juttatási rendszerbe igyekeznek mindegyik párt beleavatkozni. A nagy népi katyvasz, olyan, mint a tengeri kígyó.

A poszt logikus szakaszban ismét összekeverednek, a logikus rendek. Ismét más és más válik nyilvánvalóvá, az igazság számára, /melyet ez a szakasz is rögeszmeszerűen keres/, mely a monizmus árszivárgása. Eszerint más és más premisszákból más konklúziók erednek. Az atomizálódás /a demokráciában/ szükségszerűen teremti meg azt a helyzetet, mely az előző szakasz eredményeit, értékteleníti. Mivel az előző szakasz, egy elzárkózás következménye is, / ahol a görög-romai monizmus rendszerei és annak tagadásai állították a véleményt. A zárulás, csupán időlegesen nyílt ki, injektio formájában, pl. nagyobb kultúrák megjelenése, keresztes háborúk, Marco Polo, felfedezések, ezek azonban nem módosították valóságosan a monizmus rendszerét.

Az igazság, melynek létalapjai kérdőjeleződnek meg, ugyanis a kauzális lánc, a formális logika, és az egzakt matematika, még sokáig kísért, szubsztancia jellegében. Muszáj, szükséges lenni igazságnak, s

a poszt logikus nem is jelent egyebet, mint a vallásból és tudományból gyúrt hibridet. Ez nem is egyéb, mint a közszerűen alkalmazott vélelem, quasi igazság, amolyan konyhai használatra való, mely persze tömegjellegénél fogva működik. A vallás becsúsztása a tudomány alá, valamely tektonikus mozgást idéz, megremegteti azt. A tudomány objektív jellege változik, mely visszahathat, majd a létezésre. A társadalmi létezés, ugyanis mindig is megosztotta, a materiális és az annak nem gondolható, ismeretelméleti formákat, lévén, hogy a legegyszerűbb élő szervezetnek is táplálkoznia kell. Csupán néhányak elszállási kísérletei teszik olyannyira szubtilissá a fogalmakat, nem értve valóságos tartalmukat.

Jól érzed magad fogalmaidban. Természetes, nyilvánvaló, hogy a dolgok úgy vannak, amint magad hiszed, s ennek folyamatosságát, ébren tartják benned. Olyan kormányokra szavazol, melyek neked kedveznek, minden belőled és feléd áramlik. Olyan megszokás vesz körül, mely nem kelt kétségeket, sőt minden ilyen, vagy ehhez hasonlót elutasítasz. Harmonikus leszel, s ez a harmónia hasonlít majd a görög harmóniához, s akkor úgy érzed gyermeke vagy a kornak. S ez lesz ama igazság! *S ez lesz az igazság?*

*

Amint a dogma fátyol, Ízisz arcán, az utópia köd, mely habbá válik, s kikeményedik. A dogma az utópiában terem, amíg a dogma neked szól, téged vonz és tilt, addig az utópia köd, melyben mindenki, te is vagy. Minél több dogmát találsz, annál inkább ismered meg az utópia természetét, s mint természetrajz ismereted lesz. S megszűnik utópia lenni. S abban a pillanatban vele együtt hal meg a dogma is. Nincs dogma, s nincs utópia, s boldogságodban, a megismerés materialista mámorában hirtelen nem látod, hogy táptalajodat szüntetted meg! Mely lassan kikristályosodik alattad, s lassan kőbe vájod fájdalmadat. Ugye hiányzik a dogma? Hiányzik a kerítés, hiányzik a védelem, az uterus, magadra maradtál. *Ez a tudat magánya!* /Ez a buddhista filozófia lényege/.

„Ha megnézzük a nagy utópiák utolsó korszakait a tizenkilencedik század végétől, két visszatérően közös elemet találunk.* Egyrészt az utópiában megjelenő képzelte vagy valóságos állapot mindenképpen valamilyen „vége” az emberiség történelmének, még attól is függetlenül, hogy ez a vég pozitív vagy éppen katasztrófálisan negatív. Másrészt minden utópiában vannak olyan „forrásvidékek” amelyekből az új gondolatok vagy jelenségek származnak. Az utópia a tartalmi megújulás konkrét hordozója tehát valamilyen konkrét tudásterületről érkezik, így a politika, a technika, az automatizálás, az űrhajózás, a pedagógia, a pszichológia, az antropológia, a biológia, az orvostudomány, de akár az esztétika, vagy az elvont etika, sőt az igazságosság területéről kiindulnak utópiagerjesztő impulzusok. Ha ezeket a konkrét területeket napjainkban vesszük egyenként alaposan szemügyre, világos, hogy ezekből a hagyományos értelemben nem indulnak ki már utópikus impulzusok. Ennek nem egy oka van. Egyrészt maga az esztétika vagy az etika, már nem indít újra ilyen elemeket, másrészt a biológia vagy az informatika legfantasztikusabb felfedezéséről sem gondolnánk ma már, hogy egy konkrét előrelépés nyomában új, utópikus korszakba röptene bennünket. Akárhogy is nevezzük, az utópia forrásainak egy fajta kiszáradása ez. „

„Az utópia állandósuló hiányainak nagy veszélyei is vannak. Az utópia nélküli társadalom gyengébb, mert alternatívátlan. Értékvonatközásokban nem részesül a megfelelő kihívásokban, ezért nem kényszerül értékek termelésére. De nem kisebb veszély az sem, hogy az utópiánélküliséghez hozzá lehet szokni, és akkor az előbbi két veszély még fenyegetőbbé válik, továbbá el is szokhatunk attól, hogy bármit el tudjunk másként képzelni.

Ha nincs utópia, maga az ember értékelődik le, az emberről derül ki, hogy nem része a lényeges folyamatoknak. De az utópia nemcsak általános potencialitás, hanem paradox módon az első pillanattól norma is, az a potencialitás megy át normába, ami már bennünk van. Az utópia potenciális értelemdadás, olyan lehetőség, ami kvalitásai miatt előlegezett norma is.”

- Gondolj, a Fr. Forradalom utópiájára, melynek „materializációja” az Egyesült Államok, a szabad népek konföderációja. Szabad népek? Vagy gondolj Hégel filozófiájára, ahol az abszolút szellem önmagára ismer, saját fenomenológiájában.

*

„A 20. században feldereng, hogy a demokráciára nem annyira a többség zsarnoksága hoz veszélyt, hanem bizonyos követelődő, befolyásos és kemény kisebbségeké. A bennük megtestesülő veszélyforrást láthatatlanná tette, hogy időközben elüzletiesedett a politika, a szórakozás, a közoktatás, de még a művészet is, és kemény, elhatározott kisebbségek ezek révén iparkodnak népszerűsíteni önmagukat és ügyüket. A közízlés is leromlott, de nem vált gonosszá vagy aljassá. Végtére is nem a nép dönti el, hogy mit játszik a televízió, nem a diákok döntenek el, hogy mit tanítanak nekik és milyen követelményeket támasztanak velük szemben a főiskolákon vagy az egyetemeken, a művészeket híressé nem a közönség teszi, hanem a tévéproducerek, a felsőfokú tanintézmények irányító testületei, a műkritikusok és ügynökök és az alapítványok tisztviselőikara. Tehát nemigen beszélhetünk a többség zsarnokságáról, hacsak átvitt értelemben nem, mert hiszen a többség jobbra passzív, alkalmazkodó, és bizonyos esetekben türelemmel viseli a rámeríteteket.” John Lukacs. A kormányzás és törvényhozás demokratikus működését a „kemény” kisebbségeknek és a „puha” többségnek ez a sajátos viszonya akadályozza, és ez fedi el, hogy mi történik valójában. Utópia keletkezik, amikor a „kemény” kisebbség valamely módon ráhúzza nézetét, a „puha” többségre. Ezt azok utópiának élik meg. Ilyen utópia a demokratikus rendszer is, melynek bajnokai, a fent említett formákban elhitetik veled, a „puha” többséggel véleményüket, melyet te, mint sajátodat majmolod majd. Nincs is nevetségesebb, mint a párttagok, szimpatizánsok, drukkerok, akiknek személyes véleménye az a vélemény, mely a pártvezető véleménye. Elv-társak! Hogy is lenne személyes az olyan, ami nem az, ami sugallt, oktrojált, vezérelt. Mégis ezek, nem meggyőzve vannak egy vélemény által, hanem elkötelezetten vallanak valamit, amit maguk sosem gondoltak még át. Így az utópia szivacs, nem kőkemény anyagokból de habokból áll. Habszivacs! Érzed milyen anakronisztikus?

De közösséget építeni, /társadalmat/ csak így lehet. A habszivacs anyag válik majd kövületté, századok múltán, s lesz belőle, hab-tajték, mely majdnem már kő. Így megy ez. De ha te nem a puha kisebbséghez tartozol, tiltakozol, a többségi véleményt nem osztod, saját nézeted, saját véleményed van. Zavar, ha kényszerítenek ostoba gondolatokkal, vagy annak látszó formákkal, ez zavart régebben is. Amikor ostoba vezérelt. Miért fogadnád el ma ismét mások vezérlését? Pedig vágysz rá, elfáradtál a magaddal vívott küzdelemben. Odaadnád magad, átadnád magad. Hajlamos is vagy átadni magadat, valamely nagy -nagy eszmének, vagy hitnek, vagy leggyakrabban a kettő keveredéséből összegyúrt laza katyvasznak. Valami ENSZ irányítás alatt álló globális, „minden ember egyenlő” gondolatnak, vagy valamely nemzeti identitásban megjelölt szubjektív akarásnak, néha nyögésnek, vagy leginkább a kettő közötti, sem ennek sem annak. Amint mostanában szokás. Középre, de mi a közép s ha tudjuk is mi az, minek a közepe ez a közép?

Látod, szükség van utópiára. A népnek, kell, hogy vezessék, hogy utat mutassanak, s az utópia az a laza közeg, melyben ez a lehetőség terem, a vezérnek is és a népnek is. A vezér vezethet, és a nép hihet. Így kettejük igazi találkozási csakis az utópiában jelenik meg. Egyébként egymás mellett, csak somfordálnak. Mint mostanában. Mert nincs utópia mostanság. Ripacsok elszaporodása, a mimézis mimikri jellege dominál.

„A mi időnkben, amikor a modern kornak már nagyon a vége felé járunk, a dicsőségvágy és a becsületérzés között már akkora a különbség, sőt e kettő olyannyira eltávolodott egymástól, hogy az elnököknek és a közélet eltérő ambíciójú szereplőinek a lelkiületében a dicsőség iránti szenvedély szinte kiégette a becsület, mélyre süllyedt ősi érzését.

Óriási az eltérés azok között, akik még mindig hisznek az eredendő bűnben és akik a világi haladásra esküsznek. E kétféle hitvallást áthidalhatatlan szakadék választja el egymástól. Az ortodox keresztény hit szerint e világ fejedelme a Sátán, a 20. századi Amerika ortodoxiává tett doktrínája szerint e világ fejedelme az Egyesült Államok elnöke. „, John Lukacs

2004.08.5 napján, Budapesten, Ady ligeten.

Berkes András